Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MACIEJ SZPUNAR
prezentate la 6 noiembrie 2018 [1]

Cauza C-492/18 (PPU)

Openbaar Ministerie
împotriva
TC

[cerere de decizie preliminară formulată de rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos)]

„Trimitere preliminară – Procedură preliminară de urgență – Cooperare polițienească și judiciară în materie penală – Decizia-cadru 2002/584/JAI – Mandat european de arestare – Decizie de predare – Articolul 17 – Drepturile persoanei căutate – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 6 – Dreptul la libertate”

I. Introducere

1. Prezenta cerere de decizie preliminară a fost formulată în cadrul executării, în Țările de Jos, a unui mandat european de arestare (denumit în continuare „MEA”) emis de o autoritate judiciară din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord împotriva lui TC în scopul efectuării urmăririi penale.

2. După arestarea lui TC în Țările de Jos, Curtea a fost sesizată, în cauza RO [2], cu o trimitere preliminară privind implicațiile notificării de către Regatul Unit a intenției sale de a se retrage din Uniunea Europeană, în temeiul articolului 50 alineatul (2) TUE, asupra executării unui MEA emis de autoritățile acestui stat membru. Instanța de trimitere din prezenta cauză a suspendat judecarea cauzei în așteptarea pronunțării hotărârii în cauza RO, ceea ce a avut drept rezultat faptul că TC s-a aflat în detenție pentru o perioadă mai mare de 90 de zile.

3. Or, potrivit unei dispoziții de transpunere a Deciziei-cadru 2002/584/JAI [3] în dreptul neerlandez, detenția unei persoane căutate în temeiul unui MEA ar trebui suspendată după expirarea unui termen de 90 de zile de la data arestării acesteia. Instanțele neerlandeze consideră totuși că acest termen trebuie suspendat pentru a putea menține o astfel de persoană în detenție.

4. În acest context, instanța de trimitere solicită Curții să se pronunțe cu privire la conformitatea menținerii lui TC în detenție cu articolul 6 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

1 Limba originală: franceza.

2 Hotărârea din 19 septembrie 2018, RO (C-327/18 PPU, EU:C:2018:733).

3 Decizia-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009 de modificare a Deciziilor-cadru 2002/584/JAI, 2005/214/JAI, 2006/783/JAI, 2008/909/JAI și 2008/947/JAI, de consolidare a drepturilor procedurale ale persoanelor și de încurajare a aplicării principiului recunoașterii reciproce cu privire la deciziile pronunțate în absența persoanei în cauză de la proces (JO 2009, L 81, p. 24) (denumită în continuare „decizia-cadru”).

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

5. Potrivit articolului 1 alineatul (3) din decizia-cadru, aceasta „nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate de articolul 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană”.

6. Potrivit articolului 12 din decizia-cadru, intitulat „Menținerea persoanei în detenție”:

„Atunci când o persoană este arestată pe baza unui [MEA], autoritatea judiciară de executare decide dacă persoana căutată trebuie să rămână în detenție, în conformitate cu dreptul statului membru de executare. Punerea provizorie în libertate este posibilă în orice moment, în conformitate cu dreptul intern al statului membru de executare, cu condiția ca autoritatea competentă a acestui stat membru să ia orice măsură pe care o va considera necesară pentru a evita fuga persoanei căutate.”

7. Potrivit articolului 17 alineatele (1), (3)-(5) și (7) din decizia-cadru:

„(1) Un [MEA] se soluționează și se execută în regim de urgență.

[…]

(3) În celelalte cazuri, decizia definitivă privind executarea [MEA] se ia în termen de 60 de zile de la data arestării persoanei căutate.

(4) În cazuri particulare, atunci când [MEA] nu poate fi executat în termenele prevăzute la alineatele (2) sau (3), autoritatea judiciară de executare informează de îndată autoritatea judiciară emitentă despre aceasta, indicând motivele. Într-un astfel de caz, termenele pot fi prelungite cu 30 de zile suplimentare.

(5) Cât timp nicio decizie definitivă privind executarea [MEA] nu este luată de autoritatea judiciară de executare, aceasta se va asigura că sunt îndeplinite condițiile materiale necesare unei predări efective a persoanei.

[…]

(7) Atunci când, în circumstanțe excepționale, un stat membru nu poate respecta termenele stabilite în prezentul articol, acesta informează Eurojust, precizând motivele întârzierii. În afară de aceasta, un stat membru care a suferit, din partea altui stat membru, mai multe întârzieri în executarea unor mandate europene de arestare, informează Consiliul despre aceasta, în scopul evaluării, la nivelul statelor membre, a punerii în aplicare a prezentei decizii-cadru.”

B. Dreptul neerlandez

8. Decizia-cadru a fost transpusă în dreptul neerlandez prin Overleverinsgswet (Stb. 2004, nr. 195) (Legea privind predarea, denumită în continuare „OLW”). Articolul 22 alineatele 1, 3 și 4 din OLW prevede:

„1 Rechtbank (tribunalul) trebuie să pronunțe decizia privind predarea în termen de cel mult șaizeci de zile de la data arestării persoanei solicitate, menționată la articolul 21.

[…]

3 În cazuri excepționale și comunicând autorității judiciare emitente motivele, rechtbank (tribunalul) poate prelungi termenul de șaizeci de zile cu cel mult treizeci de zile suplimentare.

4 În cazul în care rechtbank (tribunalul) nu a pronunțat o hotărâre în termenul menționat la alineatul 3, acesta poate prelungi din nou termenul pe durată nedeterminată, prin intermediul unei suspendări temporare, condiționate, a privării de libertate a persoanei solicitate și cu informarea autorității judiciare emitente."

9. Potrivit articolului 64 din OLW:

„1 În cazurile în care, în temeiul acestei legi, o decizie privind privarea de libertate poate sau trebuie să fie luată, se poate dispune ca această privare de libertate să fie suspendată sau amânată până la momentul pronunțării deciziei rechtbank (tribunalul) prin care se permite predarea. Condițiile stabilite trebuie să urmărească doar evitarea fugii.

2 Ordonanțelor emise de rechtbank (tribunalul) sau de judecătorul de instrucție în temeiul alineatului 1 li se aplică, prin analogie, articolul 80, cu excepția alineatului 2, și articolele 81-88 din Codul de procedură penală."

10. Potrivit articolului 84 alineatul 1 prima teză din Wetboek van Strafvordering (Codul de procedură penală neerlandez), aplicabil în temeiul articolului 64 alineatul 2 din OLW, ministerul public poate dispune arestarea persoanei solicitate în cazul nerespectării uneia dintre condițiile impuse pentru suspendarea detenției în vederea predării sau în cazul în care un risc de fugă rezultă din împrejurări determinate.

III. Situația de fapt și procedura în fața instanței de trimitere

11. La 12 iunie 2017, o autoritate judiciară din Regatul Unit a emis un MEA în scopul efectuării urmăririi penale împotriva lui TC, resortisant britanic cu reședința în Spania, suspectat de participarea la importul, la distribuția și la vânzarea de droguri tari.

12. La 4 aprilie 2018, TC a fost arestat în Țările de Jos. Termenul de 60 de zile prevăzut la articolul 22 alineatul 1 din OLW și la articolul 17 alineatul (3) din decizia-cadru pentru adoptarea unei decizii cu privire la executarea unui MEA a început să curgă la acea dată.

13. La 31 mai 2018, instanța de trimitere a prelungit cu 30 de zile termenul de adoptare a deciziei cu privire la executarea unui MEA.

14. Prin decizia din 14 iunie 2018, instanța de trimitere a suspendat judecarea cauzei în așteptarea pronunțării hotărârii în cauza RO [4]. Pe de altă parte, instanța de trimitere a autorizat suspendarea termenului de adoptare a deciziei cu privire la executarea MEA, astfel încât TC a fost menținut în detenție.

15. La 27 iunie 2018, avocatul lui TC a formulat la instanța de trimitere, în temeiul articolului 22 alineatul 4 din OLW, o cerere de punere provizorie în libertate a acestuia începând cu 4 iulie 2018, respectiv după 90 de zile de detenție. Astfel, în temeiul articolului 22 alineatul 4 din OLW, instanța de trimitere trebuie, în principiu, să pună capăt detenției în vederea predării persoanei solicitate la expirarea termenului de 90 de zile prevăzut pentru adoptarea unei decizii definitive cu privire la executarea MEA.

4 Hotărârea din 19 septembrie 2018, RO (C-327/18 PPU, EU:C:2018:733).

16. În aceste condiții, instanța de trimitere consideră, în primul rând, că, în cadrul transpunerii deciziei-cadru, legiuitorul neerlandez a pornit de la premisa că, potrivit deciziei-cadru, la expirarea termenului de 90 de zile, persoana solicitată nu se mai află în detenție în vederea predării sale. Or, ar reieși din Hotărârea Lanigan [5] că decizia-cadru nu prevede o obligație generală și necondiționată de punere (provizorie) în libertate în cazul depășirii termenului de 90 de zile, dacă procedura de predare a fost efectuată într-un mod suficient de diligent și, prin urmare, dacă durata detenției nu are un caracter excesiv [6].

17. Rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam) adaugă, în al doilea rând, că articolul 22 alineatul 4 din OLW nu ar ține seama în mod suficient de obligațiile care revin instanței de trimitere în temeiul dispozițiilor dreptului primar al Uniunii.

18. Mai precis, instanța de trimitere arată că este obligată, în primul rând, să adreseze Curții o întrebare preliminară atunci când răspunsul la această întrebare este necesar pentru pronunțarea deciziei sale cu privire la executarea unui MEA, în al doilea rând, să aștepte răspunsul la întrebările adresate de autoritățile judiciare din alte state membre atunci când răspunsul la o întrebare adresată de o altă instanță este necesar pentru luarea deciziei sale și, în sfârșit, în al treilea rând, potrivit Hotărârii Aranyosi și Căldăraru [7], să amâne decizia cu privire la predare dacă, în privința persoanei solicitate, există un risc real de tratament inuman sau degradant în statul membru emitent.

19. În această privință, instanța de trimitere precizează de asemenea că, potrivit jurisprudenței Curții, împrejurările care dau naștere uneia dintre obligațiile menționate mai sus constituie „circumstanțe excepționale”, în sensul articolului 17 alineatul (7) din decizia-cadru, care împiedică statul membru de executare să respecte termenul de decizie de 90 de zile [8].

20. În plus, instanța de trimitere arată că a identificat mai multe motive care, în opinia sa, ilustrează riscul ca TC să fugă în urma punerii sale în libertate. În aceste împrejurări, instanța de trimitere consideră că nu este în măsură să pună capăt privării de libertate a lui TC, asigurându-se în același timp că rămân îndeplinite condițiile materiale necesare unei predări efective a lui TC în sensul articolului 17 alineatul (5) din decizia-cadru.

21. Pentru a soluționa contradicția dintre obligațiile care revin instanței de trimitere și modul de redactare a articolului 22 alineatul 4 din OLW, instanța de trimitere subliniază că a ajuns, în deciziile sale anterioare, la o interpretare a acestei dispoziții pe care o consideră a fi în conformitate cu decizia-cadru. Astfel, potrivit acestei interpretări, în prezența unor împrejurări care dau naștere uneia dintre obligațiile menționate la punctul 18 din prezentele concluzii, aceasta suspendă termenul de adoptare a unei decizii cu privire la executarea unui MEA. În această perioadă de suspendare, ea nu ar fi obligată să pună provizoriu în libertate persoana căutată, din moment ce termenul de 90 de zile nu curge și, prin urmare, nu poate expira. Această interpretare nu s-ar opune unei puneri provizorii în libertate în cazul în care, printre altele, durata detenției devine excesivă. Instanța de trimitere consideră totuși că, în speță, detenția în vederea predării lui TC nu a devenit excesivă.

5 Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctul 50).

6 Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctele 52 și 58).

7 Hotărârea din 5 aprilie 2016, Aranyosi și Căldăraru (C-404/15 și C-659/15 PPU, EU:C:2016:198).

8 Instanța de trimitere menționează în această privință Hotărârea din 30 mai 2013, F (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punctele 64 și 65), și Hotărârea din 5 aprilie 2016, Aranyosi și Căldăraru (C-404/15 și C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punctul 99).

22. Instanța de trimitere arată totuși că Gerechtshof Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam, Țările de Jos), instanța de apel în materie, a apreciat în schimb, în deciziile sale anterioare, că articolul 22 alineatul 4 din OLW nu poate face obiectul unei interpretări precum cea propusă la punctul anterior. Potrivit instanței de trimitere, Gerechtshof Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam) evaluează comparativ interesul protejării ordinii juridice a Uniunii și pe cel al prezervării dreptului național în lumina principiului securității juridice pentru a stabili dacă este necesar să suspende termenele de adoptare a unei decizii cu privire la executarea unui MEA.

23. Or, reiese din cererea de decizie preliminară că evaluarea comparativă a acestor interese a dus întotdeauna, până în prezent, la un rezultat concret identic cu cel obținut urmând abordarea instanței de trimitere. În orice caz, în practica sa decizională, instanța de trimitere a continuat să aplice propria interpretare jurisprudențială.

IV. Întrebarea preliminară adresată Curții

24. În acest context, prin decizia din 27 iulie 2018, primită la grefa Curții în aceeași zi, rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) a adresat Curții următoarea întrebare preliminară:

„Menținerea detenției în vederea predării unei persoane solicitate care prezintă un risc de a fugi, pentru o durată care depășește 90 de zile de la arestarea acestei persoane, este contrară articolului 6 din [cartă] în cazul în care:

– statul membru de executare a transpus articolul 17 din Decizia-cadru [2002/584] în sensul că detenția în vederea predării persoanei solicitate trebuie întotdeauna să fie suspendată de îndată ce se depășește termenul de 90 de zile pentru luarea unei decizii definitive cu privire la executarea [MEA] și

– instanțele judecătorești ale acestui stat membru au interpretat legislația națională în sensul că termenul de decizie se suspendă de îndată ce autoritatea judiciară de executare decide să adreseze o întrebare preliminară Curții de Justiție sau să aștepte răspunsul la o întrebare preliminară adresată de o altă autoritate judiciară de executare sau să amâne decizia cu privire la predare din cauza unui risc real de condiții de detenție inumane sau degradante în statul membru emitent?”

V. Procedura în fața Curții

25. Întrucât TC se află în detenție, iar cererea de decizie preliminară ridică probleme într-un domeniu acoperit de titlul V al părții a treia din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), instanța de trimitere a solicitat de asemenea Curții, prin aceeași decizie, ca prezenta trimitere să fie judecată potrivit procedurii preliminare de urgență prevăzute la articolul 107 din Regulamentul de procedură.

26. Prin decizia din 9 august 2018, Curtea a decis să admită această cerere.

27. Părțile din procedura principală, guvernul neerlandez și Comisia Europeană au depus observații scrise. Aceste părți, precum și guvernele neerlandez, ceh, irlandez și italian și Comisia au prezentat de asemenea observații orale în ședința care a avut loc la 4 octombrie 2018.

28. Între timp, la 19 septembrie 2018, Curtea a pronunțat Hotărârea în cauza RO (C-327/18 PPU), în așteptarea căreia fusese suspendată, la 14 iunie 2018, procedura principală. În acea hotărâre, Curtea a considerat în esență că statul membru de executare nu poate refuza executarea unui MEA atât timp cât statul membru emitent face parte din Uniunea Europeană.

29. Ca răspuns la întrebarea Curții, instanța de trimitere a indicat, la 26 septembrie 2018, că MEA în discuție nu fusese încă executat și că TC se afla încă în detenție. TC se afla, așadar, în detenție de peste 6 luni la data la care a avut loc ședința.

VI. Analiză

30. Prin intermediul întrebării preliminare, instanța de trimitere urmărește să afle, în esență, dacă menținerea în detenție a unei persoane căutate în temeiul unui MEA după expirarea termenului de 90 de zile de la arestarea sa constituie o restrângere a dreptului la libertate care respectă cerința referitoare la existența unui temei legal, impusă la articolul 6 și la articolul 52 alineatul (1) din cartă, atunci când această restrângere se întemeiază pe mai multe interpretări jurisprudențiale diferite ale unei dispoziții naționale care se opune unei astfel de menținer.

31. Decizia de trimitere cuprinde de asemenea anumite întrebări care nu sunt reflectate în întrebarea preliminară. Acestea privesc aspectul dacă, în ipoteza în care Curtea ar răspunde la întrebarea preliminară în sensul că menținerea în detenție este contrară cartei, instanța de trimitere ar fi obligată să lase neaplicat articolul 22 alineatul 4 din OLW. Aceste întrebări privesc, în opinia noastră, obligația care revine unei instanțe naționale de a înlătura dispozițiile dreptului său intern incompatibile cu dreptul Uniunii atunci când această instanță nu este în măsură să asigure compatibilitatea cu dreptul Uniunii recurgând la interpretarea lor jurisprudențială.

32. În prezentele concluzii, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară în sensul că, în împrejurări precum cele din speță, carta se opune menținerii detenției după expirarea termenului de 90 de zile de la arestare. Mai precis, apreciem că interpretările jurisprudențiale ale instanței de trimitere și ale Gerechtshof Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam) nu îndeplinesc cerința referitoare la existența unui temei legal în sensul articolului 52 alineatul (1) din cartă.

33. Ținând seama de răspunsul pe care îl propunem la întrebarea preliminară, astfel cum este formulată, trebuie de asemenea, pentru a oferi un răspuns util instanței de trimitere, să fie soluționată problema juridică legată de obligația ce revine unei instanțe naționale de a înlătura dispozițiile dreptului său intern incompatibile cu dreptul Uniunii. Or, întrebările pe care le pune instanța de trimitere în această privință se întemeiază pe premisa că o dispoziție națională precum articolul 22 alineatul 4 din OLW este incompatibilă cu sistemul instituit de decizia-cadru.

34. Vom examina, așadar, în primul rând, aspectul dacă cerința referitoare la existența unui temei legal este îndeplinită atunci când autoritățile judiciare de executare încearcă să impună, pe cale jurisprudențială, o restrângere a dreptului la libertate. Vom analiza, în al doilea rând, conformitatea cu decizia-cadru a unei dispoziții naționale care prevede o obligație necondiționată de punere în libertate a unei persoane căutate în temeiul unui MEA la expirarea termenului de 90 de zile de la arestarea acesteia. În cazul unui răspuns negativ la această întrebare, vom aborda, în al treilea rând, problematica legată de obligația de a înlătura o astfel de dispoziție de transpunere a deciziei-cadru în dreptul național.

A. Cu privire la cerința referitoare la existența unui temei legal

35. Articolul 52 alineatul (1) din cartă nu este, desigur, menționat în mod explicit în cererea de decizie preliminară. Instanța de trimitere solicită, astfel, Curții să se pronunțe cu privire la conformitatea cu articolul 6 din cartă a interpretărilor jurisprudențiale descrise în cererea sa și invocă în acest context, în mai multe rânduri, principiul securității juridice.

36. Apreciem însă, pe de o parte, că privarea de libertate a unei persoane constituie o restrângere a exercițiului dreptului consacrat la articolul 6 din cartă. O asemenea restrângere este contrară acestei dispoziții atunci când nu îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 52 alineatul (1) din cartă [9]. Pe de altă parte, principiul securității juridice impune în special ca normele de drept să fie clare, precise și previzibile în privința efectelor lor, în special în cazul în care pot avea efecte nefavorabile asupra particularilor [10]. Astfel cum vom arăta la punctele 39-52 din prezentele concluzii, aceleași condiții sunt impuse în ceea ce privește cerința referitoare la existența unui temei legal în sensul articolului 52 alineatul (1) din cartă. Din aceste motive, se poate considera că această cerință constituie o reflectare a principiului securității juridice în contextul unei restrângeri a exercițiului drepturilor și libertăților garantate de cartă.

37. Susținătorii unui răspuns potrivit căruia carta se opune interpretărilor reținute de instanțele neerlandeze, și anume TC, guvernele neerlandez și italian, precum și Comisia, exprimă îndoieli cu privire la existența în dreptul neerlandez a unui temei legal care să permită menținerea în detenție după expirarea termenului de 90 de zile de la arestare. Guvernul irlandez consideră, în schimb, că interpretarea jurisprudențială a unei dispoziții naționale poate constitui un asemenea temei legal, cu condiția ca acesta să îndeplinească anumite condiții [11].

38. Considerăm prin urmare că, în contextul prezentei cauze, trebuie să se răspundă la întrebarea dacă cerința referitoare la existența unui temei legal, prevăzută la articolul 52 alineatul (1) din cartă, este respectată în cazul unor interpretări jurisprudențiale precum cele descrise în cererea de decizie preliminară.

1. Identificarea caracteristicilor „legii” în sensul articolului 52 alineatul (1) din cartă

39. În Avizul 1/15 [12], Curtea a respins argumentul Parlamentului European potrivit căruia termenul „lege”, utilizat printre altele la articolul 52 alineatul (1) din cartă, ar coincide cu noțiunea „act legislativ” prevăzută de TFUE [13]. Curtea a considerat astfel că „nu s-a susținut nicidecum în prezenta procedură că este posibil ca acordul preconizat să nu îndeplinească cerințele de accesibilitate și de previzibilitate necesare pentru ca ingerințele pe care le presupune să poată fi considerate ca fiind prevăzute de lege în sensul articolului 52 alineatul (1) din cartă” [14]. Prin urmare, se poate deduce din Avizul 1/15 [15] că condițiile necesare pentru a îndeplini cerința unui temei legal nu erau legate de caracteristicile formale ale sursei restrângerii, ci mai degrabă de caracteristicile materiale ale acesteia în ceea ce privește accesibilitatea și previzibilitatea sa. Se poate pune, așadar, întrebarea dacă, în anumite cazuri, o jurisprudență care prezintă aceste caracteristici materiale poate constitui un temei legal care justifică o restrângere a unui drept garantat de cartă.

9 De asemenea, considerăm că formularea în acești termeni a mizelor pe care le implică întrebarea preliminară este conformă cu raționamentul urmat de Curte în Hotărârea din 16 iulie 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctele 54 și 55). Curtea a pornit, astfel, de la principiul că menținerea în detenție a persoanei căutate constituie o restrângere în sensul articolului 52 alineatul (1) din cartă. Curtea a reținut aceeași abordare în Hotărârea Aranyosi și Căldăraru (C-404/15 și C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punctul 101), apreciind că, atunci când autoritatea judiciară nu a adoptat o decizie cu privire la executarea unui MEA la expirarea termenului de 90 de zile și, în acest stadiu, aceasta intenționează să mențină persoana în detenție, ea trebuie să respecte cerința proporționalității prevăzută la articolul 52 alineatul (1) din cartă. În ceea ce privește restrângerea dreptului la libertate care constă în reținerea persoanei în cauză, a se vedea Hotărârea din 15 februarie 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctul 51).

10 A se vedea printre altele Hotărârea din 18 noiembrie 2008, Förster (C-158/07, EU:C:2008:630, punctul 67 și jurisprudența citată).

11 Este adevărat că articolul 52 alineatul (1) din cartă impune și alte cerințe pentru ca o restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute de cartă să fie permisă. Totuși, atunci când cerința referitoare la existența unui temei legal nu este îndeplinită, nu este necesar să se verifice dacă celelalte cerințe sunt îndeplinite.

12 Avizul 1/15 (Acord PNR UE-Canada) din 26 iulie 2017 (EU:C:2017:592).

13 Avizul 1/15 (Acord PNR UE-Canada) din 26 iulie 2017 (EU:C:2017:592, punctul 37).

14 Avizul 1/15 (Acord PNR UE-Canada) din 26 iulie 2017 (EU:C:2017:592, punctul 146).

15 Avizul 1/15 (Acord PNR UE-Canada) din 26 iulie 2017 (EU:C:2017:592).

40. Trebuie totuși precizat că, în Hotărârea Knauf Gips/Comisia [16], anulând în parte o hotărâre a Tribunalului, Curtea a statuat că, în lipsa unui temei legal prevăzut în mod expres în acest scop, restrângerea dreptului la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil, garantat la articolul 47 din cartă, este contrară, printre altele, principiului fundamental al legalității. În acest context, Curtea a amintit că, potrivit articolului 52 alineatul (1) din această cartă, orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute de aceasta trebuie să fie prevăzută de lege.

41. Arătăm că, în Hotărârea Knauf Gips/Comisia [17], Tribunalul întemeiase restrângerea cenzurată de Curte pe Hotărârea Akzo Nobel/Comisia [18]. Era vorba, așadar, despre o soluție jurisprudențială. Considerăm, prin urmare, că referirea Curții la „lipsa unui temei legal” pune în evidență faptul că, în împrejurări precum cele din speță, o jurisprudență nu constituie un temei adecvat pentru a justifica o restrângere a unui drept garantat de cartă.

42. Desigur, soluția reținută în Hotărârea Knauf Gips/Comisia [19] nu poate fi înțeleasă ca însemnând în general că o jurisprudență nu poate constitui în niciun caz temeiul unei restrângeri în sensul articolului 52 alineatul (1) din cartă. Această hotărâre evidențiază totuși anumite particularități în ceea ce privește introducerea unei restrângeri a drepturilor fundamentale pe cale jurisprudențială.

43. În speță, era vorba despre o jurisprudență incidentă. În plus, Hotărârea Akzo Nobel/Comisia [20], invocată de Tribunal în susținerea concluziilor infirmate de Curte, nu făcuse obiectul unui control de către Curte, întrucât recurentul se desistase de recursul îndreptat împotriva acelei hotărâri [21]. Prin urmare, nu se poate deduce din Hotărârea Knauf Gips/Comisia [22] că Curtea ar fi exclus că o jurisprudență, atunci când este accesibilă, previzibilă și nu este o jurisprudență incidentă neaprobată de instanțe superioare, poate constitui temeiul legal al unei restrângeri în sensul articolului 52 alineatul (1) din cartă.

44. Această interpretare pare a fi împărtășită de unii dintre avocații generali care s-au pronunțat deja cu privire la această problematică în sensul că o restrângere a drepturilor garantate de cartă își poate avea originea, în anumite cazuri, într-o jurisprudență constantă și respectată de instanțele inferioare [23]. Accentul pus pe recunoașterea unei jurisprudențe de către instanțele inferioare pare totuși să indice că această jurisprudență trebuie să emane de la instanțe superioare sau, cel puțin, să fie confirmată de acestea.

16 Hotărârea din 1 iulie 2010, Knauf Gips/Comisia (C-407/08 P, EU:C:2010:389, punctele 91 și 92).

17 Hotărârea din 8 iulie 2008, Knauf Gips/Comisia (T-52/03, nepublicată, EU:T:2008:253, punctul 360).

18 Hotărârea din 27 septembrie 2006, Akzo Nobel/Comisia (T-330/01, EU:T:2006:269).

19 Hotărârea din 1 iulie 2010, Knauf Gips/Comisia (C-407/08 P, EU:C:2010:389, punctele 91 și 92).

20 Hotărârea din 27 septembrie 2006, Akzo Nobel/Comisia (T-330/01, EU:T:2006:269).

21 A se vedea Ordonanța președintelui Curții din 8 mai 2007, Akzo Nobel/Comisia (C-509/06 P, nepublicată, EU:C:2007:269).

22 Hotărârea din 1 iulie 2010 (C-407/08 P, EU:C:2010:389, punctele 91 și 92).

23 În Concluziile prezentate în cauzele conexate NS (C-411/10 și C-493/10, EU:C:2011:610, nota de subsol 75), avocatul general Trstenjak a considerat că o restrângere a drepturilor fundamentale consacrată de o legislație națională poate decurge de asemenea din dreptul cutumiar sau pretorian. În această privință, considerăm că dreptul cutumiar sau pretorian se caracterizează, prin natura sa, printr-o mare stabilitate și un anumit efect obligatoriu. Desigur, în Concluziile prezentate în cauza Scarlet Extended (C-70/10, EU:C:2011:255, punctul 113), avocatul general Cruz Villalón a indicat că „numai o lege în sensul parlamentar al termenului ar fi putut permite supunerea spre examinare a celorlalte condiții pe care le invocă articolul 52 alineatul (1) din cartă”. Totuși, același avocat a apreciat ulterior, în Concluziile prezentate în cauza Coty Germany (C-580/13, EU:C:2015:243, punctul 37), că, în anumite împrejurări, o „jurisprudență constantă” publicată – așadar, accesibilă – și respectată de instanțele inferioare este în măsură să completeze în anumite împrejurări o dispoziție legală și să o clarifice pentru a deveni previzibilă.

45. În mod similar, Curtea Europeană a Drepturilor Omului pare să nu excludă posibilitatea ca restrângerea unei libertăți garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”) să rezulte dintr-o jurisprudență accesibilă și previzibilă atunci când este vorba despre o jurisprudență caracterizată printr-o anumită stabilitate și care este respectată de instanțele inferioare [24].

46. Astfel, în lumina considerațiilor care precedă, apreciem că o jurisprudență poate îndeplini cerința referitoare la existența unui temei legal, cu condiția ca aceasta, pe de o parte, să fie accesibilă și previzibilă (cerințe generale) și, pe de altă parte, să fie constantă și să nu fi fost repusă în discuție în mod sistematic (cerințe specifice).

2. O restrângere a exercițiului dreptului la libertate constând în detenția unei persoane îndeplinește cerința referitoare la existența unui temei legal atunci când rezultă din jurisprudență?

47. Particularitatea prezentei cauze rezidă în faptul că autoritățile judiciare de executare neerlandeze au dezvoltat interpretări jurisprudențiale în temeiul cărora încearcă să impună restrângeri ale dreptului la libertate, ceea ce este contrar modului clar de redactare a legii în sensul parlamentar al termenului.

48. Astfel, în ceea ce privește o restrângere a dreptului la libertate constând în detenția unei persoane, Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că cerința prevăzută la articolul 5 din CEDO, potrivit căruia privarea de libertate trebuie să aibă loc „potrivit căilor legale”, trebuie înțeleasă în sensul că temeiul legal al unei restrângeri trebuie să fie suficient de accesibil, precis și previzibil pentru a furniza particularului o protecție corespunzătoare împotriva arbitrarului [25].

49. În temeiul acelorași criterii, în Hotărârea Al Chodor [26], Curtea a indicat că plasarea în detenție trebuie să fie declarată nelegală atunci când criteriile obiective care indică existența unui risc de fugă a persoanei în cauză, care constituie motivul unei plasări în detenție, rezultă dintr-o jurisprudență consacrată, care confirmă o practică constantă a autorităților polițienești și nu sunt stabilite într-o dispoziție obligatorie cu aplicabilitate generală [27]. În schimb, adoptarea unor dispoziții cu aplicabilitate generală oferă garanțiile necesare, întrucât un asemenea text reglementează în mod obligatoriu și cunoscut în avans marja de manevră a autorităților în aprecierea împrejurărilor fiecărui caz concret. În plus, criteriile stabilite într-o dispoziție obligatorie se pretează cel mai bine controlului extern al puterii de apreciere a autorităților menționate, pentru a proteja solicitanții împotriva privărilor de libertate arbitrare [28].

50. Este adevărat că, tot în Hotărârea Al Chodor [29], Curtea a precizat de asemenea că restrângerea exercițiului dreptului la libertate era întemeiată, în speță, pe o dispoziție a dreptului Uniunii care, la rândul său, făcea trimitere la dreptul intern pentru definirea criteriilor obiective care indică prezența riscului de fugă. Astfel, Curtea a statuat că aceste dispoziții ale dreptului Uniunii impun statelor membre să stabilească astfel de criterii obiective într-o dispoziție obligatorie cu aplicabilitate generală [30].

24 A se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 26 aprilie 1979, Hotărârea Sunday Times împotriva Regatului Unit (CE:ECHR:1979:0426JUD000653874, § 47-52). A se vedea de asemenea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 25 mai 1998, Hotărârea Müller și alții împotriva Elveției (CE:ECHR:1988:0524JUD001073784, § 29). Potrivit Curții Europene a Drepturilor Omului, o jurisprudență „publicată, așadar, accesibilă, și respectată de instanțele inferioare”, care precizează domeniul de aplicare al unei dispoziții naționale care instituie o restrângere a dreptului la libertatea de exprimare, poate îndeplini cerința referitoare la existența unui temei legal.

25 A se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 24 aprilie 2008, Hotărârea Ismoilov și alții împotriva Rusiei (CE:ECHR:2008:0424JUD000294706, § 137), și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 19 mai 2016, Hotărârea J. N. împotriva Regatului Unit (CE:ECHR:2016:0519JUD003728912, § 77).

26 Hotărârea din 15 martie 2017, Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, punctul 40).

27 Hotărârea din 15 martie 2017, Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, punctul 45).

28 Hotărârea din 15 martie 2017, Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, punctul 44).

29 Hotărârea din 15 martie 2017, Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, punctul 41).

30 Hotărârea din 15 martie 2017, Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, punctul 45).

51. Totuși, deducem din faptul că Curtea s-a inspirat în mare măsură din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului că, indiferent de contextul normativ și de actele dreptului Uniunii care se aplică în speță, ansamblul cerințelor referitoare la existența unui temei legal, la claritate, la previzibilitate, la accesibilitate și la protecția împotriva arbitrarului ar trebui (întotdeauna) să fie întrunite atunci când se pune problema privării de libertate a unei persoane. Astfel, orice formă de privare de libertate constituie o atingere gravă adusă dreptului la libertate și, prin urmare, trebuie să răspundă unor cerințe stricte.

52. Rezultă din aceste considerații că, în prezența unei restrângeri a dreptului la libertate garantat la articolul 6 din cartă, care constă în detenția unei persoane, este necesar să fie aplicate cerințe deosebit de stricte. Trebuie evitat în special orice risc de arbitrar care ar putea apărea în lipsa unui temei legal clar, precis și previzibil.

53. Prin urmare, trebuie furnizat instanței de trimitere un răspuns util la întrebarea dacă interpretări jurisprudențiale precum cele din speță răspund cerințelor prezentate mai sus.

3. Aplicarea la cazul în discuție

54. Amintim că instanța de trimitere arată că jurisprudența sa, precum și cea a Gerechtshof Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam) sunt publicate, astfel încât TC putea să prevadă – la nevoie, după consultarea avocatului său – că detenția sa în vederea predării ar putea continua după termenul de 90 de zile de la arestarea sa. Aceasta subliniază că aceste interpretări jurisprudențiale sunt clare și limitate la situații bine definite. Pe de altă parte, instanța de trimitere afirmă că, deși interpretarea sa jurisprudențială urmează un raționament diferit de cel reținut de Gerechtshof Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam), aplicarea acestui raționament nu conduce totuși în mod concret sau, în orice caz, nu a condus în mod concret până în prezent la rezultate diferite de cele obținute în aplicarea propriului raționament.

55. Trebuie observat că aceste două interpretări jurisprudențiale nu urmează litera unei dispoziții naționale adoptate pentru punerea în aplicare a deciziei-cadru. Totuși, instanța de trimitere nu solicită Curții să stabilească dacă ea a depășit sau nu a depășit limitele interpretării conforme. În orice caz, nu revine Curții nici sarcina de a interpreta dreptul intern al unui stat membru, nici de a stabili dacă o interpretare efectuată de autorități naționale are drept rezultat o interpretare *contra legem*[31].

56. Pe de altă parte, din decizia de trimitere reiese că interpretarea jurisprudențială a instanței de trimitere este infirmată în mod sistematic de Gerechtshof Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam). Or, instanța de trimitere ar continua să recurgă, în practica sa decizională, la propria interpretare jurisprudențială. Astfel, aceste două interpretări jurisprudențiale sunt repuse în discuție în mod sistematic.

57. Nu considerăm că faptul că aplicarea acestor interpretări jurisprudențiale nu a condus, până în prezent, la rezultate diferite poate remedia o astfel de lipsă de coerență între ele.

58. Desigur, nu excludem ca, pe baza unui astfel de paralelism între mai multe interpretări jurisprudențiale, o persoană să fie în măsură să determine, în linii mari, modul în care aceste interpretări ar putea influența situația sa juridică, indiferent care ar fi interpretarea aplicată în cele din urmă.

31 A se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iulie 2006, Manfredi și alții (C-295/04-C-298/04, EU:C:2006:461, punctul 70).

59. Totuși, în primul rând, incoerența unei jurisprudențe care impune restrângeri ale drepturilor fundamentale ale persoanelor ar reduce în mod considerabil claritatea, precizia și previzibilitatea acesteia. Această incoerență ar putea contribui, de altfel, la dezvoltarea unor diferențe mai importante între interpretările jurisprudențiale în discuție.

60. În această privință, arătăm că, potrivit lui TC, cele două interpretări jurisprudențiale ale instanțelor neerlandeze prezintă o incoerență în ceea ce privește momentul de la care sunt suspendate termenele de adoptare a unei decizii cu privire la executarea unui MEA.

61. Pe de altă parte, guvernul neerlandez afirmă, în observațiile sale scrise, că instanța de trimitere aplică în mod regulat suspendarea termenelor prevăzute la articolul 17 din decizia-cadru în alte cazuri decât cele avute în vedere în cererea de decizie preliminară. Independent de faptul că guvernul neerlandez, în răspunsul la întrebarea care i-a fost adresată în ședință, nu a furnizat niciun exemplu care să ilustreze această afirmație, acesta a subliniat că, din cauza naturii jurisprudențiale a interpretărilor reținute de instanțele neerlandeze, nu poate fi exclusă aplicarea lor incoerentă în alte cazuri decât cele avute în vedere de decizia de trimitere.

62. În al doilea rând, incoerența jurisprudenței în temeiul căreia drepturile unei persoane ar putea face obiectul unor restrângeri ar conduce la o situație în care această persoană nu ar fi în măsură să cunoască și să înțeleagă, fără ambiguitate, mecanismul de funcționare a restrângerii care i-a fost impusă. Or, pentru o persoană, acest mecanism joacă un rol primordial pentru garantarea legalității restrângerii drepturilor sale fundamentale și pentru a-i permite să conteste această restrângere în fața autorităților competente. Astfel, în împrejurări precum cele din speță, persoana care critică interpretarea jurisprudențială recunoscută de instanța de prim grad de jurisdicție știe dinainte că instanța de al doilea grad de jurisdicție, care împărtășește critica sa, va valida totuși decizia inițială recurgând la propria interpretare jurisprudențială.

63. În lumina acestor considerații, apreciem că restrângerea unui drept garantat de cartă, introdusă în temeiul a două interpretări jurisprudențiale întemeiate pe raționamente diferite și care sunt repuse în discuție în mod sistematic, nu îndeplinește cerința referitoare la existența unui temei legal în sensul articolului 52 alineatul (1) din cartă. Dat fiind că cel puțin una dintre cerințele menționate la punctul 46 din prezentele concluzii nu este îndeplinită, nu este necesar să se verifice dacă, pentru a garanta compatibilitatea unui drept național cu dreptul Uniunii, o restrângere a unui drept garantat de cartă poate fi introdusă pe cale jurisprudențială, în mod contrar modului clar de redactare a dispozițiilor legii în sensul parlamentar al termenului.

64. Astfel de interpretări jurisprudențiale nu îndeplinesc *a fortiori* cerințele impuse în materia restrângerii dreptului garantat la articolul 6 din cartă, care constă în menținerea unei persoane în detenție, întrucât acestea sunt, astfel cum am explicat la punctul 52 din prezentele concluzii, deosebit de stricte.

65. Rezultă din ceea ce precedă că, în împrejurări precum cele din speță, o restrângere a dreptului la libertate care constă în menținerea unei persoane în detenție după expirarea termenului de 90 de zile de la arestarea sa este lipsită de temei legal la nivel național. În speță, articolul 22 alineatul 4 din OLW obligă autoritatea judiciară de executare să pună capăt detenției unei persoane căutate în temeiul unui MEA. Trebuie examinată, prin urmare, conformitatea acestei obligații cu decizia-cadru.

B. Cu privire la obligația necondiționată de punere în libertate a unei persoane căutate în temeiul unui MEA

66. TC și guvernul neerlandez susțin că articolul 22 alineatul 4 din OLW rezultă dintr-o alegere efectuată în mod conștient de legiuitorul național. Înțelegem acest argument în sensul că, potrivit acestor persoane interesate, în cadrul transpunerii deciziei-cadru, un stat membru poate introduce o dispoziție care obligă autoritățile judiciare de executare să pună în libertate o persoană căutată în temeiul unui MEA de îndată ce expiră termenele prevăzute la articolul 17 din decizia-cadru menționată.

67. Nu suntem de acord cu acest punct de vedere.

68. În primul rând, decizia-cadru nu reglementează în mod exhaustiv toate aspectele referitoare la procedura în cadrul căreia sunt adoptate deciziile cu privire la executarea unui MEA. Astfel, statele membre pot introduce soluții proprii pentru a completa sistemul instituit de această decizie-cadru. Totuși, pentru a asigura obiectivul deciziei-cadru menționate, trebuie impuse anumite limite marjei de manevră de care dispun statele membre în acest sens [32].

69. Astfel, după cum reiese din Hotărârea Lanigan [33], o obligație generală și necondiționată de punere în libertate a unei persoane căutate în temeiul unui MEA atunci când durata totală a detenției persoanei căutate depășește termenele prevăzute la articolul 17 din decizia-cadru ar putea să limiteze eficacitatea sistemului de predare instituit prin decizia-cadru și, prin urmare, să împiedice realizarea obiectivelor urmărite de aceasta.

70. Desigur, articolul 12 a doua teză din decizia-cadru face referire la dreptul statului membru de executare atunci când prevede că punerea provizorie în libertate este posibilă în orice moment, în conformitate cu dreptul intern. Totuși, o astfel de punere provizorie în libertate în conformitate cu dreptul intern este supusă, astfel cum reiese din textul acestei dispoziții, condiției ca autoritatea competentă a statului membru menționat să ia orice măsură pe care o va considera necesară pentru a evita fuga persoanei căutate. În schimb, atunci când măsurile neprivative de libertate nu permit garantarea faptului că predarea va fi posibilă, obligația de a pune capăt detenției ar avea drept consecință faptul că autoritatea judiciară de executare nu ar fi în măsură să respecte obligația prevăzută la articolul 17 alineatul (5) din decizia-cadru. Potrivit acestei dispoziții, o autoritate judiciară este obligată să se asigure că sunt îndeplinite condițiile materiale necesare unei predări efective a persoanei.

71. În al doilea rând, s-ar putea ridica problema dacă articolul 22 alineatul 4 din OLW este într-adevăr expresia voinței legiuitorului neerlandez de a aplica un standard de protecție a drepturilor fundamentale mai ridicat decât cel care rezultă din dispozițiile deciziei-cadru.

32 Hotărârea din 30 mai 2013, F (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punctele 52, 56 și 58). Cu privire la marja de manevră de care dispun statele membre în cadrul transpunerii deciziei-cadru, a se vedea Peers, S., *EU Justice and Home Affairs Law (Volume II: EU Criminal Law, Policing, and Civil Law)*, ediția a 4-a, OUP, Oxford, 2016, p. 91, 92 și 95.

33 Hotărârea din 16 iulie 2015 (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punctul 50).

72. Totuși, considerăm că o dispoziție națională care obligă o autoritate judiciară de executare să pună capăt detenției unei persoane căutate după expirarea termenului de 90 de zile, în pofida existenței unei circumstanțe excepționale în sensul articolului 17 alineatul (7) din decizia-cadru, ar repune în discuție uniformitatea standardului de protecție a drepturilor fundamentale definit de decizia-cadru menționată și ar compromite caracterul efectiv al acesteia, pentru motivele precizate la punctele precedente din prezentele concluzii. Considerăm că acesta este raționamentul urmat de Curte în Hotărârea Melloni [34].

73. În al treilea rând și astfel cum arată guvernul ceh, o obligație generală și necondiționată de punere în libertate a persoanelor căutate în temeiul unui MEA de îndată ce expiră termenul de 90 de zile de la arestarea acestora ar fi de natură să favorizeze practicile dilatorii ale acestor persoane, care urmăresc să împiedice executarea unui MEA.

74. În al patrulea rând, trebuie să se observe că aplicarea strictă a unei dispoziții de transpunere a deciziei-cadru, precum articolul 22 alineatul 4 din OLW, ar putea descuraja instanțele naționale să adreseze întrebări preliminare atunci când punerea în libertate a unei persoane căutate în temeiul unui MEA după expirarea termenului de 90 de zile ar putea conduce la fuga acestei persoane. Trebuie arătat, în acest context, că Curtea a statuat deja că o normă națională care riscă să aibă drept consecință faptul că o instanță națională preferă să se abțină de la a adresa Curții întrebări preliminare aduce atingere prerogativelor recunoscute instanțelor naționale prin articolul 267 TFUE și, în consecință, eficacității cooperării dintre Curte și instanțele naționale, instituită prin mecanismul trimiterii preliminare [35].

75. Din aceste motive, apreciem că, cel puțin în cazurile în care măsurile neprivative de libertate nu pot garanta că predarea rămâne posibilă, decizia-cadru se opune unei obligații necondiționate de punere în libertate a unei persoane căutate în temeiul unui MEA atunci când durata totală a detenției persoanei căutate depășește termenele prevăzute la articolul 17 din decizia-cadru. Trebuie examinate în continuare întrebările instanței de trimitere referitoare la existența unei obligații de a înlătura dispozițiile dreptului intern incompatibile cu dreptul Uniunii.

C. Cu privire la obligația unei instanțe naționale de a înlătura dispozițiile dreptului său intern incompatibile cu dreptul Uniunii

76. Cu titlu introductiv, observăm că, cu excepția unor întrebări de natură subsidiară și generală, instanța de trimitere nu a dezvoltat problematica referitoare la obligația de a înlătura dispozițiile dreptului intern incompatibile cu dreptul Uniunii. Această problematică nu a fost aprofundată nici de persoanele interesate în observațiile prezentate.

77. Din aceste motive, vom limita analiza la considerațiile esențiale pentru a furniza un răspuns util instanței de trimitere.

78. În Hotărârea Popławski [36], Curtea a statuat că dispozițiile deciziei-cadru sunt lipsite de efect direct. Pe de altă parte, în acea hotărâre, Curtea a pus accentul pe obligația autorităților referitoare la interpretarea conformă a dreptului național [37].

34 Hotărârea din 26 februarie 2013 (C-399/11, EU:C:2013:107, punctele 56-63). Reamintim că, în acea hotărâre, Curtea a constatat că a permite unui stat membru să se prevaleze de articolul 53 din cartă pentru a supune predarea unei persoane condamnate în lipsă unei condiții care nu este prevăzută de reglementarea Uniunii ar conduce, prin faptul că ar repune în discuție uniformitatea standardului de protecție a drepturilor fundamentale definit prin această decizie-cadru, la o încălcare a principiilor încrederii și recunoașterii reciproce pe care aceasta urmărește să le consolideze și, prin urmare, la o compromitere a caracterului efectiv al deciziei-cadru.

35 Hotărârea din 5 iulie 2016, Ognyanov (C-614/14, EU:C:2016:514, punctul 25).

36 Hotărârea din 29 iunie 2017 (C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 26).

37 Hotărârea din 29 iunie 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, punctul 31).

79. În schimb, Curtea nu a răspuns, în Hotărârea Popławski [38], la întrebarea dacă o autoritate judiciară de executare este obligată să înlăture o dispoziție națională adoptată în aplicarea deciziei-cadru în cazul în care, pe de o parte, această dispoziție nu este compatibilă cu decizia-cadru menționată și, pe de altă parte, interpretarea conformă a acesteia ar conduce la o interpretare *contra legem* a dreptului național. Instanța de trimitere aflată la originea întrebării preliminare care a condus la această hotărâre a formulat o a doua cerere de decizie preliminară și a solicitat din nou Curții să se pronunțe cu privire la existența unei asemenea obligații [39].

80. Apreciem că, în împrejurări precum cele din speță, trebuie dat un răspuns negativ la întrebarea dacă o autoritate judiciară de executare este obligată să înlăture o dispoziție națională incompatibilă cu decizia-cadru.

81. În primul rând, este adevărat că, în ceea ce privește obligația de a înlătura o dispoziție națională incompatibilă cu dreptul Uniunii, doctrina distinge între efectul de substituție și efectul de excludere ale actelor de drept al Uniunii. Conceptul de efect de excludere se întemeiază pe ideea că, în pofida lipsei efectului direct al unui act al Uniunii, autoritățile naționale pot înlătura o dispoziție națională care nu este compatibilă cu acest act [40].

82. Totuși, independent de ambiguitatea pe care o prezintă diferențierea între aceste două efecte, trebuie să se observe că procedura principală nu opune doi particulari, ci un minister public și o persoană, astfel încât aceasta privește numai problematica aplicării dreptului Uniunii în raporturi verticale. În consecință, pentru a înlătura o dispoziție națională precum articolul 22 alineatul 4 din OLW, care se opune menținerii în detenție a unei persoane căutate în temeiul unui MEA după expirarea termenului de 90 de zile de la arestarea sa, statul membru în discuție ar trebui să invoce, împotriva acestei persoane, decizia-cadru a cărei transpunere în dreptul național a fost efectuată, de acest stat membru, în mod eronat. Or, o astfel de recurgere la decizia-cadru ar duce la o situație de efect direct inversat, pe care Curtea a condamnat-o deja în mai multe rânduri [41].

83. În al doilea rând, înlăturarea articolului 22 alineatul 4 din OLW nu ar avea drept consecință o simplă repercusiune negativă asupra drepturilor unui terț, care decurge din aplicarea deciziei-cadru într-un litigiu între două entități statale, ci o ingerință gravă în dreptul la libertate al lui TC, în cadrul unei proceduri între acesta și o emanație a statului [42].

84. De altfel, spre deosebire de întrebarea preliminară adresată în cauza Popławski (C-579/17, în prezent pendinte în fața Curții), instanța de trimitere din prezenta cauză apreciază că este în măsură să interpreteze o dispoziție națională adoptată în aplicarea deciziei-cadru respectând interdicția de interpretare *contra legem* și astfel încât aplicarea ei să conducă la un rezultat conform cu această decizie-cadru. Totuși, prin intermediul interpretării sale, instanța de trimitere urmărește, în esență, să restrângă dreptul la libertate al unei persoane căutate în temeiul unui MEA. Astfel, această instanță se

38 Hotărârea din 29 iunie 2017 (C-579/15, EU:C:2017:503).

39 Prima întrebare preliminară din cauza Popławski (C-573/17, în prezent pendinte în fața Curții) este formulată după cum urmează: „În cazul în care autoritatea judiciară de executare nu poate interpreta dispozițiile naționale adoptate în aplicarea unei decizii-cadru astfel încât aplicarea lor să conducă la un rezultat conform cu decizia-cadru, aceasta este obligată, în temeiul principiului supremației, să lase neaplicate dispozițiile naționale incompatibile cu dispozițiile deciziei-cadru menționate?”

40 Cu privire la distincția dintre efectul de substituție și efectul de excludere, a se vedea Dougan, M., „When worlds collide! Competing visions of the relationship between direct effect and supremacy”, în *Common Market Law Review*, 2007, vol. 44, nr. 4, p. 931-963, Figueroa Regueiro, P. V., „Invocability of Substitution and Invocability of Exclusion: Bringing Legal Realism to the Current Developments of the Case-Law of «Horizontal» Direct Effect of Directives”, în *Jean Monnet Working Paper*, 2002, nr. 7, p. 28-34.

41 A se vedea, în ceea ce privește directivele, Hotărârea din 5 aprilie 1979, Ratti (148/78, EU:C:1979:110, punctul 22,), și Hotărârea din 8 octombrie 1987, Kolpinghuis Nijmegen (80/86, EU:C:1987:431, punctul 10).

42 A se vedea, *a contrario*, Hotărârea din 21 martie 2013, Salzburger Flughafen (C-244/12, EU:C:2013:203, punctele 46 și 47). Cu privire la interpretările date de doctrină trimiterii efectuate de Curte la Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Wells (C-201/02, EU:C:2004:12, punctul 57), a se vedea Squintani, L., Vedder, H. H. B., „Towards Inverse Direct Effect? A Silent Development of a Core European Law Doctrine”, în *Review of European Comparative & International Environmental Law*, vol. 23(1), 2014, p. 147-149.

lovește de reflectarea principiului securității juridice consacrat la articolul 52 alineatul (1) din cartă sub forma cerinței referitoare la existența unui temei legal. De asemenea, indiferent de temeiul juridic ales în acest scop, instanța națională nu poate înlătura articolul 22 alineatul 4 din OLW fără a ține seama de principiul securității juridice.

85. În lumina considerațiilor care precedă, apreciem că, în împrejurări precum cele în discuție în prezenta cauză, o autoritate judiciară de executare nu se poate prevala de dispozițiile deciziei-cadru pentru a înlătura o dispoziție națională adoptată în aplicarea deciziei-cadru, precum articolul 22 alineatul 4 din OLW, în detrimentul unei persoane căutate în temeiul unui MEA.

VII. Concluzie

86. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară adresată de rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) după cum urmează:

„Articolul 6 și articolul 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene se opun introducerii, pe cale jurisprudențială, a unei restrângeri a dreptului la libertate care constă în menținerea în detenție, după expirarea termenului de 90 de zile de la arestarea sa, a unei persoane căutate în temeiul unui mandat european de arestare (MEA), în cazul în care această restrângere se întemeiază pe interpretări jurisprudențiale diferite ale unei dispoziții naționale, precum articolul 22 alineatul 4 din Overleverinsgswet (Legea privind predarea), care obligă o autoritate judiciară de executare să pună o astfel de persoană în libertate după expirarea acestui termen.”